

Årsberetning for BKK Pensjonskasse 2017

BKK Pensjonskasse ble opprettet i 2000 for ansatte i BKK-konsernet (BKK). I tillegg til BKK er Tafjord Kraft (TAFJORD), Sogn og Fjordane Energi (SFE), Sunnhordland Kraftlag (SKL), Fjordkraft, Sognekraft, Vestavind Energi, Vestavind Offshore, Validér AS, Sunnfjord Energi og Mørenett tilsluttet pensjonskassen. BKK Pensjonskasse har en offentlig tjenstepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Pensjonskassen er tilsluttet Overføringsavtalen.

Pensjonskassen har fra 2016 forvaltet innskuddspensjoner etter Lov om innskuddspensjon for foretakene tilknyttet pensjonskassen som ønsker dette. Med unntak av Fjordkraft har alle foretakene per 1.1.2018, lukket sine ytelsesordninger for nye medlemmer. Foretakene har hatt valg med frivillig overgang til innskuddspensjon for sine ansatte.

Styrets arbeid

Styrets arbeid i 2017 har i hovedsak vært oppgaver knyttet til ordinær drift av pensjonskassen, medlemmenes rettigheter, arbeid knyttet til finansforvaltningen og risikoanalyser.

Styret har løpende fokus på pensjonskassens risikobærende evne, kapitalsituasjon og oppfølging av rutiner knyttet til internkontroll og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Styret gjennomgår strategier årlig eller oftere ved behov. Daglig leder utarbeider årlig rapport til styret om pensjonskassens status og drift basert på styrets vedtatte prinsipper og rutiner samt bestemmelsene i Internkontrollforskriften. I tillegg utarbeides det en bekreftelse fra en uavhengig instans. Styret anser internkontrollen og risikostyringen i pensjonskassen å være tilfredsstillende. Pensjonskassen har ikke egen IKT-drift og kjøper alle sine administrative tjenester. Pensjonskassen er gitt konsesjon for sin drift og for behandling av personopplysninger.

Styret har stilt relevante krav til tjenesteleverandørene som ledd i styringen av operasjonell risiko. Dette følges opp gjennom rapportering, bl.a. om internkontroll, samt gjennomgang av utvalgte områder ved behov.

Styret har følgende sammensetning:

Oppnevnt av BKK:	Jostein Søfteland, styreleder Anne Marit Steen, nestleder Harald Reikvam
Oppnevnt av TAFJORD:	May Brit Tømmervik
Oppnevnt av SKL:	Knud Nagell Dahl (fra 15.03.2018) Tjerand Espeland (til 15.03.2018)
Oppnevnt av SFE:	Martin Holvik
Oppnevnt av Sunnfjord:	Ingvar Byrkjeland
Oppnevnt av Sognekraft:	Berit Larsen
Oppnevnt av Fjordkraft:	Birte Strander
Eksternt styremedlem:	Catrine Gjedebo

Valgt blant medlemmene:

Svein Davidsen (BKK)
Tone Eikeland Solløs (BKK)
Bjørnar Dahle (Mørenett)
Geir Magne Enebø (SFE)

Pensjonskassen har ingen ansatte og det er derfor ikke iverksatt tiltak for å fremme likestilling eller forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene. Pensjonskassens styre forutsetter at foretakene og de ansattes organisasjoner gjennom sine valg av styrerepresentanter, har og følger egne planer for å fremme likestilling.

Det er inngått avtale med Gabler Pensjonstjenester AS om full administrasjon av pensjonskassens virksomhet, herunder daglig ledelse, ansvarshavende aktuar og forsikringsteknisk administrasjon. Det er inngått avtale med Gabler Accounting AS om regnskapsføring. Lars Krüger er daglig leder for pensjonskassen.

Det har i løpet av året vært avholdt 4 styremøter. Det er utarbeidet instruks for styrets arbeid samt instruks for daglig leders ansvars- og arbeidsområde. Det er utnevnt en egen investeringskomite med 4 av styrets medlemmer som møtes ved behov.

Risikostyring

Styret har stilt rammer og krav for de viktigste risikoforhold, og etablert løpende rapportering. Risikostyringen, herunder investeringsstrategi, er fastlagt med utgangspunkt i at det ikke skal oppstå tap på medlemmenes opptjente rettigheter.

Resultatutviklingen følges gjennom året. Det utarbeides kvartalsregnskap, basert på markedsverdier og fullt forsikringsteknisk oppgjør. Pensjonskassen innførte beregningsgrunnlaget K2013 i sine tariffer fra 01.01.14, og er fullt oppresvert for dette. Styret har for øvrig vedtatt forsikringsstrategi, og følger forholdet mellom forsikringstariffer og avsetninger løpende.

Pensjonskassen er eksponert for markedsrisiko. Dette omfatter risiko for fall i aksjemarkeder, renteoppgang eller endret kredittprising som gir kurstap på obligasjoner, og endringer i valutakurser. Risikostyringen omfatter bl.a. grenser for eksponering mot de enkelte aktivaklasser og for tapspotensial i forhold til bufferkapital (stresstest). Styret følger avkastningen og bufferkapitalsituasjonen gjennom etablert månedlig rapportering. Det utarbeides kvartalsvise kontrollrapporter. I tillegg har Gabler Investments AS oppfølging og uavhengig kontroll av pensjonskassens kapitalforvaltning.

Pensjonskasser er pålagt å rapportere og følge opp risikoeksponering gjennom en egen stresstest. Pensjonskassen skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittisiko, vil påvirke pensjonskassens bufferkapital. Analysene utføres med utgangspunkt i retningslinjer fra Finanstilsynet for rapportering av Stresstest I. Stresstest I er basert på virkelige verdier av eiendeler og forpliktelser og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av at pensjonskassen avvikles. Styret overvåker pensjonskassens risiko målt etter denne stresstesten kvartalsvis og skal vurdere tiltak dersom Stresstest I gir grunn til å tro at pensjonskassens fremtidige finansielle stilling er utsatt.

Eiendelene er investert i verdipapirfond og delporteføljer i aktive mandater. Dette anses å gi en god reell risikospredning, slik at konsekvensen av at én enkelt motpart ikke oppfyller sine

forpliktelser vil være begrenset. Kredittrisikoen i pensjonskassens forvaltning vurderes som lav. Forvalterne kan benytte terminer/renteswaper på renteporteføljen. I aksjeporteføljen kan det benyttes salgsopsjoner for å begrense risikoen. Valutaterminer anvendes kun i sikringsøyemed. Utenlandske renteinvesteringer skal i hovedsak være sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i globale aksjer var per 31.12.2017 i hovedsak valutasikret.

Likviditetsstyringen tar utgangspunkt i at pensjonsutbetalinger har høyeste prioritet. Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene i så vel aksjer som rentepapirer anses å være tilstrekkelig likvid. Likviditetsstrategien anses å fungere tilfredsstillende.

Pensjonskassens midler forvaltes etter regelverket for kollektivt investeringsvalg. Foretakene har ansvar for avkastningen og godkjenner finansstrategi, mens finansforvaltningen utøves av Pensjonskassen. Partene har inngått avtale som regulerer dette. Pensjonskassens risiko knyttet til manglende avkastning er i utgangspunktet dekket ved rett til å belaste foretakenes premiefond, og deres plikt til å betale premietilskudd. Pensjonskassens innskuddsportefølje forvaltes etter reglene for investeringsvalg. Det er etablert fire ulike risikoprofiler bestående av ulike verdipapirfond hvor det enkelte medlem selv velger risikoprofil. Pensjonskassen har ingen risiko knyttet til verdiendringer i innskuddsporteføljen.

Premier innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, anses å være liten.

Markedsutvikling

I likhet med 2016 var 2017 et svært godt år i aksjemarkedene. Oppgangen i 2017 var bemerkelsesverdig stødig. Mens det største fallet i det amerikanske aksjemarkedet i 2016 var på rundt 14 %, falt markedet i fjor med noen få prosent på det meste. Den brede amerikanske indeksen S&P 500 steg i alle årets måneder. Indeksen har steget 12 måneder på rad før, men aldri alle månedene i løpet av ett år.

Verdensindeksen MSCI World steg med 16,2 % målt i norske kroner i løpet av året. Valutasikret til norske kroner var indeksen opp 18,4 %. Det var også en sterk utvikling i det norske aksjemarkedet i 2017, hvor hovedindeksen på Oslo Børs, OSEBX, steg 19,1 % i løpet av året. Best aksjemarkedsutvikling var det i den fremvoksende delen av verden. Vekstmarkedsindeksen MSCI Emerging Markets var opp 30,4 % målt i norske kroner i 2017.

Bakgrunnen for aksjeoppgangen må sees i sammenheng med gode makrotall og fortsatt lave renter. Vekstutsiktene på verdensbasis og i Europa har for første gang på lang tid blitt oppjustert. I følge IMF akselererte veksten i 2017 i rundt tre av fire av verdens land, som er den høyeste andelen siden 2010. En forklaringsfaktor for vekstøkningen er at økningen i verdenshandelen igjen har tatt seg opp. Det at den globale etterspørselen har økt gjenspeiles i råvareprisene, f.eks. så økte prisen på olje og kobber i løpet av året.

Et annet tegn på den gode økonomiske tilstanden er nedgangen i arbeidsledighet på begge sider av Atlanteren. I eurosonen er nå ledigheten på 8,7 %, ned over 1 prosentpoeng i løpet av det siste året. I USA er ledigheten helt nede på 4,1 %, det laveste nivået siden 2000. Lønnsveksten har likevel ikke økt i takt med nedgangen i arbeidsledigheten slik man vanligvis opplever.

I løpet av 2017 har lange statsrenter i USA, Storbritannia og Norge knapt endret seg. Alle har falt rundt 5 punkter. Dette skjuler det faktum at det har vært bevegelser i rentenivået og alle

statsrentene har beveget seg i (individuelle) bånd på 50-60 punkter. Det er verdt å merke seg at lange renter i USA har sunket noe i løpet av året, samtidig som korte renter har gått opp.

Gjennom 2017 falt kredittpåslagene til nye rekordnivåer. Fallet var særlig stort for obligasjoner med svak kreditt-rating. Utviklingen i Merrill Lynch Global High Yield Constrained Index, som steg 7,4 % i 2017, reflekterer dette. De lave statsrentene gjenspeiles i avkastning på den statsobligasjonstunge Barclays Global Aggregate Index som valutasikret til norske kroner steg 2,3 % i 2017.

Resultater

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser og pensjonskassens eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. I tråd med gjeldende regnskapsforskrift, skal pensjonskassens totale midler fordeles mellom investeringsvalgporteføljen (teknisk regnskap/forsikringsfond) og selskapsporteføljen (ikke teknisk regnskap/ansvarlig kapital). Investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen forvaltes samlet og etter samme forvaltningsstrategi. Finansinntekter og -kostnader er i regnskapet fordelt pro rata mellom de to porteføljene.

Resultatutviklingen avhenger i hovedsak av avkastning fra finansforvaltningen ut over pliktig tilførsel til premiereserven (snitt grunnlagsrente ca. 2,8 %). Avkastning på forvaltningskapitalen målt etter markedsverdier var 7,4 % (7,6 % i 2016) og ga et renteresultat på 192,1 mill. kroner. Risikoresultatet var negativt med 3,1 mill. kroner og administrasjonsresultatet ble 1,8 mill. kr. Regnskapsmessig resultat før skatt, etter avsetninger av 192,1 mill. kroner til premiefond, fordeler seg med 14,1 mill. kroner på investeringsvalgporteføljen og 20,3 mill. kroner på selskapsporteføljen. Skattekostnaden er beregnet til 0 for 2017. Resultatet er disponert med 3,1 mill. kroner fra risikoutjevningfond og 37,5 mill. kroner til egenkapital.

Forvaltningskapital per 31.12.2017 (i mill. kr):

Aksjer og andeler	1.616,4
Obligasjoner, bankinnskudd og andre fordringer	2.669,1
Til sammen	<u>4.285,5</u>

Ved fastsettelsen av premiereserven, er pensjoneringsalderen satt til 67 år. Ved overgang til AFP-pensjonering, blir det på pensjoneringstidspunktet beregnet og belastet en engangspremie som er tilstrekkelig til at premiereserven er fullt innbetalt. Pensjonsforpliktelsen (premiereserven) for aktive medlemmer, pensjonister (inkl. uføre) og medlemmer med oppsatte rettigheter (medlemmer som har sluttet), utgjorde 3.293,9 mill. kr. Etter disponering utgjorde premiefondet 662,5 mill. kroner per 31.12.2017. Premiefondet er tilordnet de foretak som inngår i pensjonskassen.

Utsikter fremover

Styret legger vekt på å opprettholde en soliditet som gjør det mulig å ha en diversifisert aktivasammensetning. Målet er å kunne oppnå en fremtidig avkastning i overkant av grunnlagsrenten, med begrenset risiko. Pensjonskassens finansielle stilling anses å være god og tilpasset investeringsstrategien og det etablerte opplegg for risikostyring. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til pensjonskassers formelle soliditetskrav. Pensjonskassen vurderer sitt opplegg for risikostyring i forhold til nye krav til soliditet og risikomåling fortløpende.

Det er ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for resultat og finansiell stilling etter regnskapsårets slutt som ikke er omtalt i årsberetningen, og regnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift og at pensjonskassen drives under gjeldende regelverk og rammebetingelser. Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

Bergen, 15. mars 2018

Jostein Sjøfteland

Jostein Sjøfteland
Styreleder

Tone Eikeland Solløs

Tone Eikeland Solløs
Styremedlem

May Brit Tømmervik

May Brit Tømmervik
Styremedlem

Martin Holvik

Martin Holvik
Styremedlem

Birte Strander

Birte Strander
Styremedlem

Anne Marit Steen

Anne Marit Steen
Nestleder

Svein Davidsen

Svein Davidsen
Styremedlem

Knud Nagell Dahl

Knud Nagell Dahl
Styremedlem

Ingvar Byrkjeland

Ingvar Byrkjeland
Styremedlem

Geir Magne Evebø

Geir Magne Evebø
Styremedlem

Harald Reikvam

Harald Reikvam
Styremedlem

Bjørnar Dahle

Bjørnar Dahle
Styremedlem

Catrine Gjedebo

Catrine Gjedebo
Styremedlem

Berit Larsen

Berit Larsen
Styremedlem

Lars Krüger

Lars Krüger
Daglig leder

Årsregnskap
2017
for

BKK Pensjonskasse

Foretaksnr. 981 467 574

Utarbeidet av

BKK Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP

<i>Tall i hele tusen</i>		NOTE	31.12.2017	31.12.2016
1.	Premieinntekter			
1.1	Forfalte premier, brutto	16	259 132	256 755
1.2	- Avgitte gjenforsikringspremier	17	-175	-195
1.3	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	20	6 513	31 643
	Sum premieinntekter for egen regning		265 470	288 204
3.	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		82 737	72 451
3.4	Verdiendringer på investeringer		58 606	168 729
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		149 921	19 648
	Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		291 263	260 828
4.	Andre forsikringsrelaterte inntekter		0	2 281
5.	Pensjoner mv.			
5.1	Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1	Brutto	19	-128 422	-118 879
5.2	Overføring av premiereserve og tilleggsavsetninger til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	18	0	-57 048
	Sum pensjoner mv.		-128 422	-175 928
7.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
7.1	Endring i pensjonskapital mv.	14	-201 509	-147 377
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14	-201 511	-187 322
7.4	Endring i andre avsetninger	14	0	-4 989
7.5	Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	20	0	4 989
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-403 020	-334 698
9.	Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1	Forvaltningskostnader		-4 562	-4 593
9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-6 660	-6 545
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	21	-11 222	-11 139
10.	Andre forsikringsrelaterte kostnader		0	-272
11.	Resultat av teknisk regnskap		14 069	29 276

BKK Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP

Tall i hele tusen

	NOTE	31.12.2017	31.12.2016
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		5 907	4 863
12.4 Verdiendringer på investeringer		3 978	11 306
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		10 699	1 319
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		20 585	17 489
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader		-326	-308
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	21	-326	-308
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		20 259	17 181
16. Resultat før skattekostnader		34 328	46 457
17. Skattekostnader	23	6	-91
18. Resultat før andre resultatkomponenter		34 334	46 365
20. TOTALRESULTAT	22	34 334	46 365
Overført fra/til risikoutjevningfond	22	3 140	-10 906
Overført fra/til egenkapital	22	-37 474	-35 460
SUM OVERFØRT		-34 334	-46 365

BKK Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

Tall i hele tusen

Note 31.12.2017 31.12.2016

2. Investeringer

2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

2.4.3 Utlån og fordringer

2.4.4 Finansielle derivater

Sum investeringer

2	112 886	118 327
3	170 479	146 974
5	16 744	13 228
4	657	60
	300 767	278 589

3. Fordringer

3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter

3.2 Andre fordringer

Sum fordringer

	4 268	2 258
	2 893	2 408
8	7 161	4 666

SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

307 928 283 255

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN

8. Investeringer i investeringsvalgporteføljen

8.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

8.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

8.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

8.4.3 Utlån og fordringer

8.4.4 Finansielle derivater

Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen

2	1 503 487	1 549 732
3	2 254 091	1 923 567
5	211 364	173 711
4	8 594	788
	3 977 535	3 647 798

SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN

3 977 535 3 647 798

SUM EIENDELER

4 285 463 3 931 054

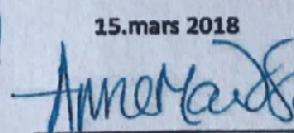
BKK Pensjonskasse
Balanse

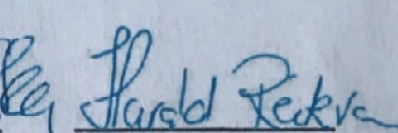
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER				
Tall i hele tusen		Note	31.12.2017	31.12.2016
10.	Innskutt egenkapital		72 292	72 292
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningfond		15 917	19 057
11.2	Annen opptjent egenkapital		231 881	194 407
	Sum opptjent egenkapital		247 798	213 464
14.	Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje			
14.1	Pensjonskapital mv.	14	3 293 899	3 092 390
14.2	Tilleggsavsetninger	14	4 989	4 989
14.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15	662 484	531 362
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser		3 961 372	3 628 741
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt		0	200
	Sum avsetninger for forpliktelser	9	0	200
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	4	264	12 660
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	9	32	66
16.3	Andre forpliktelser	9	3 703	3 630
	Sum forpliktelser		4 000	16 356
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		4 285 465	3 931 054

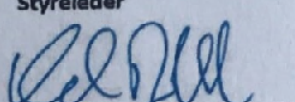
Bergen 31. desember 2017

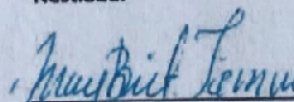
15. mars 2018

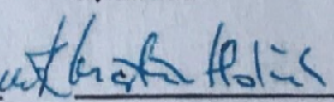

Jostein Søfteland
Styreleder

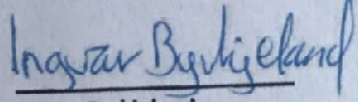

Anne Marit Steen
Nestleder

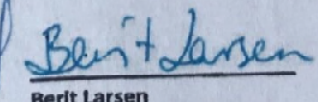

Harald Reikvam
Styremedlem

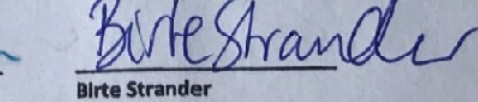

Knud Nagell Dahl
Styremedlem

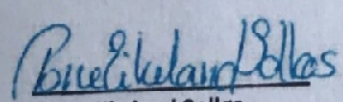

May Britt Tømmervik
Styremedlem

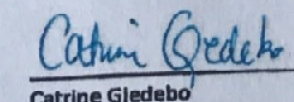

Martin Holvik
Styremedlem

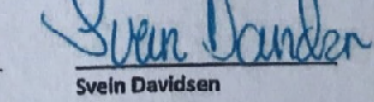

Ingvar Byrkjeland
Styremedlem

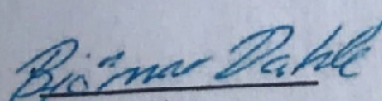

Berit Larsen
Styremedlem

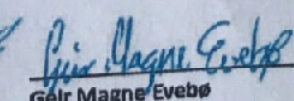

Birte Strander
Styremedlem

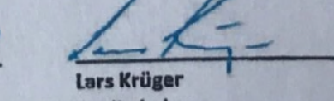

Tone Elkeland Solløs
Styremedlem

Catrine Gjedebo
Styremedlem

Svein Davidsen
Styremedlem

Bjørnar Dahle
Styremedlem

Geir Magne Evebø
Styremedlem

Lars Krüger
Daglig leder

BKK Pensjonskasse

EGENKAPITALOPPSTILLING

Egenkapital	31.12.2017	31.12.2016
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	72 292	72 292
Innskutt egenkapital 31.12	72 292	72 292
Annen opptjent egenkapital 01.01	194 407	158 948
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	37 474	35 460
Annet opptjent egenkapital 31.12	231 881	194 407
Risikoutjevningfond 01.01	19 057	8 151
Disponert til/fra overskudd risikoresultat	-3 140	10 906
Risikoutjevningfond 31.12	15 917	19 057

BKK Pensjonskasse

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

31.12.2017

31.12.2016

Tall i hele tusen

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	186 733	249 270
Netto utbetalt ved flytting (inn +/ ut -)	6 513	-28 331
Finansinntekter	89 754	103 785
Utbetalte pensjoner mv.	-128 422	-118 879
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-11 397	-11 642
Andre driftskostnader	-326	0
Betalte skatter	-194	-141
Endring i periodiseringer	-445	378
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	142 217	194 439

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

Netto investert i aksjer og andeler	252 505	-77 323
Netto investert i obligasjoner og rentepapir	-349 041	-77 980
Netto investert i andre finansielle eiendeler	-4 520	8 500
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-101 056	-146 803

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Innbetaling egenkapital	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0

Likviditetsbeholdning 1.1.	186 939	139 303
Netto kontantstrøm for perioden	41 161	47 636
Likviditetsbeholdning 31.12.	228 100	186 939

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, aksjefond, eiendomsfond og private equity andeler. Virkelig verdi på børssnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Finansielle derivater

Finansielle derivater måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Kategorien inkluderer opsjoner, valuta- og rentederivater. Virkelig verdi av finansielle derivater fastsettes til observerbare markedsverdier. Dersom virkelig verdi ikke kan observeres direkte, estimeres virkelig verdi ved hjelp av matematiske modeller som er allment akseptert for prising av derivater. Finansielle derivater inngår som en integrert del av forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljene for å oppnå den ønskede avkastnings- og risikoprofil.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjoner og andre finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Disse investeringene regnskapsføres til amortisert kost basert på internrentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall. Pensjonskassen har for tiden ingen investeringer som er klassifisert som holdt til forfall.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer. Finansielle eiendeler klassifisert som utlån og måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rentemetode. Nedskrivning av utlån og fordringer gjennomføres over resultatet dersom det foreligger objektive indikasjoner på verdifall.

Forvaltning av investerings- og selskapsporteføljen (ytelsespensjon)

Med virkning fra 01.01.2009 forvaltes pensjonskassens midler etter regelverket for kollektivt investeringsvalg.

Pensjonskassens eiendeler og avkastning på disse, fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (investeringsvalgporteføljen) før årsoppgjørdisposisjoner.

Det innebærer at verdipapirene regnskapsføres til virkelig verdi slik at eventuell merverdi i forhold til kostpris ikke føres til kursreguleringsfond.

Forvaltning av innskuddsporteføljen (innskuddspensjon)

Pensjonskassens eiendeler i innskuddsporteføljen forvaltes etter reglene for investeringsvalg. Det er etablert fire ulike risikoprofiler bestående av ulike verdipapirfond hvor det enkelte medlem selv velger risikoprofil. Pensjonskassen har ingen risiko knyttet til verdiendringer i innskuddsporteføljen. Eiendelene i innskuddsporteføljen er i notene inkludert i kundeporteføljen for investeringsvalg.

Forsikringsmessige forpliktelser

Premiereserve

Premiereserve er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning. Ved beregning av premiereserve har pensjonskassen benyttet dødelighetsgrunnlaget K2013. Pensjonskassen er fullt oppreservert til dette dødelighetsgrunnlaget.

Administrasjonsreserven er bygget opp i tråd med gjeldende forskrifter og utgjør 4 % av premiereserven. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 3 % for opptjening før 1.1.2012, 2,5% for 2012-2014 og 2,0 % for opptjening fra og med 1.1.2015. Ved overgang til AFP mellom 62 – 65 år avsettes fulle premiereserver for å dekke fremtidige forpliktelser for AFP 65 – 67 år.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfeller som er inntruffet innen regnskapsårets slutt.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt utgjøre inntil 12 % av premiereserven, og kan benyttes til dekning av fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlaget.

Premiefond

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie samt til dekning av ikke oppnådd grunnlagsrente dersom avkastningen har vært lavere enn gjennomsnittlig grunnlagsrente. Fondet blir tilført 2,0 % årlig rente.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres som en resultatdisponering.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivater.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Netto inntekter fra investeringer

Netto inntekter fra investeringer inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i investeringsvalgporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretilfeller).

Regnskapsmessig behandling av flytting

Overføring av premiereserve ved flytting føres for mottatte reserver som premieinntekter og for avgitte reserver som erstatninger. Resultatføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. Flyttebeløpet inkluderer også andel av tilleggsavsetning, kursreserver og årets resultat.

Fratrådte medlemmer flyttes ikke ut av pensjonskassen, men blir stående med oppsatte rettigheter fram til pensjoneringstidspunkt. Flytting skjer således kun når hele bedrifter flytter sine medlemmer over i annen forsikringsordning med tilsvarende vilkår. Hele den opptjente reserve vil da bli overført.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattfordel. Utsatt skattfordel beregnes ut fra skattbare midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen. Midlertidige forskjeller i kundeporteføljen har ikke sannsynlig fremtidig utnyttelse da disse vil gå til forsikringstekniske avsetninger når disse blir realisert.

Formueskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formueskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10.

NOTE 2 - FINANSIELLE EINDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT**Aksjer og andeler**

	Antall	Kostpris	Markedsverdi	Mer/mindre verdi
Austevoll Seafood ASA	187 700	3 798	12 811	9 012
Bonheur ASA	28 000	4 421	2 513	-1 908
DNB ASA	105 500	10 237	16 047	5 809
Kid ASA	186 100	5 501	8 281	2 781
Borregaard ASA	103 500	4 432	8 435	4 004
Ekornes ASA	112 600	10 945	13 343	2 398
Lerøy Seafood Group ASA	509 600	4 340	22 412	18 072
Norsk Hydro ASA	278 100	8 447	17 340	8 893
Oddfjell SE ser. A	232 400	8 596	7 414	-1 183
Orkla ASA	140 300	6 706	12 213	5 507
SalMar ASA	61 000	1 895	15 055	13 160
Statoil ASA	108 000	15 389	18 922	3 533
TGS-Nopec Geophysical Co ASA	150 900	16 438	29 305	12 867
SpareBank 1 SR-Bank ASA	303 200	14 355	26 378	12 024
Wilh. Wilhelmsen Holding ASA ser	121 500	16 564	30 071	13 507
Wallenius Wilhelmsen Logistics A	144 600	5 793	8 568	2 775
Veidekke ASA	51 500	5 883	4 777	-1 106
Yara International ASA	79 900	19 897	30 098	10 202
Aksjer, norske		163 636	283 982	120 345
Sparebank 1 SMN	221 024	12 042	18 179	6 138
Sparebanken Møre	20 520	3 522	5 376	1 854
Sparebank 1 Nord-Norge	268 346	9 147	16 705	7 558
Egenkapitalbevis, norske		24 711	40 260	15 549
Prosafe SE ser. Ord	207 031	5 176	2 484	-2 691
Subsea 7 S.A.	140 700	10 372	17 306	6 935
Aksjer, internasjonale		15 547	19 790	4 243
Nordea Kapital	4 206	22 605	52 831	30 226
Nordea Norge Pluss	31 179	65 000	66 525	1 525
Nordea Norge Verdi	11 531	54 183	134 529	80 346
Storebrand Global Indeks I	276 875	484 436	703 129	218 694
Danske Inv Norge II	441	4 557	5 162	605
KLP Aksje Verden Ind	642	1 819	1 808	-11
Odin Eiendom	4 781	3 746	4 189	443
KLP AksjeFremv. Mkt. Indeks I	1 972	3 392	3 970	579
Aksjefond, norske		639 738	972 144	332 406
Sector Glob Equity Kernel H2N	1 758	1 664	1 669	4
Vanguard SRI Global Stock Inst	5 496	9 497	10 671	1 174
Aksjefond, internasjonale		11 161	12 339	1 178
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	1 461 044	860	907	47
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	145	84 287	89 831	5 543
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	148 849 087	167 750	185 490	17 739
Eiendomsfond		252 898	276 228	23 330
DnB NOR Private Equity I KS	17 797 500	0	10 467	10 467
DnB NOR Private Equity I GP AS	1 977 500	0	1 163	1 163
Private Equity		0	11 630	11 630
Totalt aksjer og andeler		1 107 691	1 616 373	508 682

Total aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

Andel selskapsportefølje	112 886
Andel investeringsvalgportefølje	1 503 487
Sum PK	1 616 373

	Markedsverdi
Aksjer, norske	283 982
Egenkapitalbevis, norske	40 260
Aksjer, internasjonale	19 790
Aksjefond, norske	972 144
Aksjefond, internasjonale	12 339
Eiendomsfond	276 228
Private Equity	11 630
	1 616 373

Risikoprofil aksjer (ytelsespensjon)

BKK Pensjonskasse har gjennom året hatt aksjeeksponering gjennom en diskresjonært forvaltet norsk aksjeportefølje hos Pareto, to norske aksjefond og to utenlandsk aksjefond. Den samlede aksjeeksponeringen har variert mellom 31,0% og 33,6% året gjennom. Summen av enkeltaksjer og aksjefond utgjorde ved utgangen av 2017 31,8% av totalporteføljen. Hovedvekten

Alle tall i hele tusen

av aksjeeksponeringen er mot globale aksjemarkeder. Pensjonskassens aksjeinvesteringer er bredt diversifisert.

NOTE 3 - OBLIGASJONER OG ANDRE INVESTERINGER MED FAST AVKASTNING

Sektor	Pålydende			Mer/mindre	
	verdi	Kostpris	Markedsverdi	verdi	OIFR
10% Særskilt sikrede obligasjoner	396 000	402 444	404 942	2 498	2 659
20% Kommune/fylkeskommune	499 000	502 992	506 481	3 489	3 593
20% Bank og kredittforetak	932 000	939 692	944 553	4 862	6 075
50% Industri	5 000	5 000	5 012	12	10
100% Industri	406 000	408 826	412 935	4 110	1 872
0% Utland statsforetak	10 000	10 448	10 582	134	305
100% Utland Industri	20 000	20 068	20 369	301	124
Sum obligasjoner	2 268 000	2 289 469	2 304 875	15 405	14 639

	Antall	Kostpris	Markedsverdi	Mer/mindre	
				verdi	OIFR
Storebrand Likviditet	7 985	81 281	80 038	-1 243	0
Pengemarkedsfond, norske		81 281	80 038	-1 243	0
DNB Obligasjon III	338	3 457	3 456	-1	0
Obligasjonsfond, norske		3 457	3 456	-1	0
PIMCO Income Fund H2N	7 318	758	759	0	0
Bluebay IG Glob Agg H2N	1 616	1 708	1 713	5	0
BlueBay IG Euro Agg R H2N	3 155	3 796	3 913	117	0
BlueBay Glob HY R H2N	4 083	5 686	5 862	175	0
F. Templeton Glob Bond I USDH2N	475 938	4 998	5 031	33	0
Loomis S. Glob Corp H2N	35 151	4 167	4 287	120	0
Obligasjonsfond, internasjonale		21 112	21 563	451	0
Totalt obligasjoner og rentefond		2 395 318	2 409 932	14 613	14 639

Totalt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Andel selskapsportefølje	170 479
Andel investeringsvalgportefølje	2 254 091
Sum PK	2 424 570

NOTE 4 - FINANSIELLE DERIVATER

Motpart	Type	Forfall	Markedsverdi
Storebrand Bank	3 mnd 2017	15.03.2018	8 984
Valuta Forwards			8 984
Nordea Bank	Regulære	25.01.2021	-117
Nordea Bank	Regulære	19.02.2021	-84
Nordea Bank	Regulære	09.11.2021	-63
Renteswaper			-264
Nordea Bank - renteswap			267
Opptjente, ikke forfalte renter			267
Sum finansielle derivater			8 986

Totalt finansielle derivater

Andel selskapsportefølje	657
Andel investeringsvalgportefølje	8 594
Finansielle derivater (Forpliktelser)	-264
Sum PK	8 986

NOTE 5 - BANK**Totalt innskudd bankkonti**

Andel selskapsportefølje	16 744
Andel investeringsvalgportefølje	211 364
Sum PK	228 108

Pr 31.12 utgjorde bundne midler på skattetrekkkontoen TNOK 3 209.

NOTE 6 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

Balanseført verdi per 31.12	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Børsnoterte priser	Observerbar input	Ikke observerbar input
Aksjer og andeler	1 616 373	344 032	984 483
Obligasjoner	2 344 532	10 888	2 333 644
Bank	228 100	0	228 108
Derivater	9 251	0	9 251
Totalt	4 198 255	354 920	3 555 486

NOTE 7 - FINANSIELL RISIKO (ytelsespensjon)

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer og rentebærende verdipapirer. Investeringer foretas i verdipapirfond og diskresjonært forvaltede porteføljer. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelens verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom bufferkapital og markedsrisiko følges løpende, og uttrykkes gjennom måltallet bufferkapitalutnyttelse. Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Pr. 31.12.17 er bufferkapitalutnyttelsen på 44,4% i stresstest II, noe som ansees som en tilfredsstillende risikosituasjon. Pensjonskassen overvåker også risikoen basert på stresstest I. Analysene utføres med utgangspunkt i retningslinjer fra Finanstilsynet for rapportering av Stresstest I. Bufferkapitalutnyttelsen per 31.12.17 var på 66,5% i stresstest I.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2017 investeringer i rentebærende papirer på MNOK 2 399,6. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 1,36 år. Porteføljeverdien vil falle med ca MNOK 32,6 ved et parallelt skift i rentekurven på +1%. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Pensjonskassens renteinvesteringer er innenfor "investment grade". Premien innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, ansees å være liten.

Valutarisiko

Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70% av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er pr. 31.12.2017 eksponert for valutarisiko gjennom to av sitt aksjefond som investerer i utlandet. Dette utgjør 17,4% av forvaltningskapitalen. Hoveddelen av eksponeringen er valutasikret.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldene forskrift, utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 8 - FORDRINGER

	2017	2016
Premiefordringer	4 268	2 258
Fordring på selskap	0	63
Fordring forvalter	2 893	2 345
	<u>7 161</u>	<u>4 666</u>

NOTE 9 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

	2017	2016
Uhevet pensjon	32	66
Forskuddstrekk	3 205	2 912
Arbeidsgiveravgift	6	7
Leverandørgjeld	306	215
Gjeld til forvalter	186	207
Øvrig gjeld	0	289
	<u>3 736</u>	<u>3 696</u>
Betalbar skatt	0	200
	<u>3 736</u>	<u>3 896</u>

NOTE 10 - SOLVENSARGIN

	2017	2016
Innskutt kjernekapital	72 292	72 292
Opptjent egenkapital	231 881	194 407
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-38 313	-29 532
<u>Netto ansvarlig kapital</u>	<u>265 860</u>	<u>237 167</u>
50% av risikoutjevningsfond	7 958	9 528
50% av tilleggsavsetning	2 495	2 495
<u>Sum annen solvensmarginkapital</u>	<u>10 453</u>	<u>12 023</u>
<u>Solvensmarginkapital</u>	<u>276 313</u>	<u>249 190</u>
<u>Minstekrav til solvensmargin</u>	<u>160 062</u>	<u>145 289</u>
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	173 %	172 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen**

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %
Realisert avkastning	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %
Realisert avkastning	7,4 %	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %

Da pensjonskassen har felles forvaltning vil verdijustert avkastning være like for kollektiv- og selskapsporteføljen

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

BKK Pensjonskasse forvalter både innskudds- og ytelsespensjonsordninger. Med unntak av Fjordkraft AS og Sunnhordland Kraftlag AS har alle selskapene lukket sine ytelsespensjonsordninger. Sunnhordland Kraftlag AS har lukket sin ytelsesordning fra 1.1.2018. Ansatte etter lukningsdato har innskuddspensjon. Mange ansatte har i tillegg valgt å gå over til innskuddspensjon. Pensjonskassen forvalter også innskuddspensjonsordningene til disse foretakene.

Ytelsespensjonsordning:

Pensjonsordningen er en bruttoordning, tilsvarende de ordningene som gjelder i kommunal sektor. Pensjonskassens ytelser er alders-, uføre-, etterlatte- og barnepensjon. Pensjonene reguleres i henhold til regelverket for offentlig pensjon. Ordningen finansieres ved at medlemmene innbetaler 2% av pensjonsgrunnlaget. Det øvrige premiebehovet dekkes av selskapene.

Pensjonskassen forvalter ytelsespensjonsordningene for følgende selskaper:

BKK AS, BKK Digitek AS, BKK Elsikkerhet AS, BKK Energitjenester AS, BKK EnoTek AS, BKK Nett AS, BKK Produksjon AS, BKK Varme AS, Validér AS, Fjordkraft AS, Sunnhordland Kraftlag AS, Tafjord Kraft AS, Tafjord Kraftproduksjon AS, Tafjord Marked AS, Tafjord Kraftvarme AS, Mørenett AS, Sognekraft AS, Vestavind Energi AS, Vestavind Offshore AS, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Kraft AS, SFE Nett AS, SFE Produksjon AS, Sunnfjord Energi AS og Etrygg AS.

Innskuddspensjonsordning:

Pensjonsordningen (inklusive pensjonskapitalbevis) forvaltes med investeringsvalg etter lov om innskuddspensjon. De ansatte kan selv velge mellom fire risikoprofiler.

Ordningene har ulike innskuddssatser og premiebehov dekkes i sin helhet av selskapene.

Etter nærmere regler ytes pensjon ved uførhet, etterlatte- og barnepensjon. Disse risikoytelsene er uten fripoliseopptjening.

Pensjonskassen forvaltet per 31.12.2017 innskuddspensjonsordningen for følgende selskaper:

BKK AS, BKK Digitek AS, BKK Elsikkerhet AS, BKK Energitjenester AS, BKK EnoTek AS, BKK Nett AS, BKK Produksjon AS, BKK Varme AS, Validér AS, Sognekraft AS, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Kraft AS, SFE Nett AS og SFE Produksjon AS og Sunnfjord Energi

Antall medlemmer i pensjonsordningene fordeler seg på:

	Ytelse	Innskudd
Aktive	1 226	871
Uførepensjonister	106	
Øvrige pensjonsmottagere	1 296	1
Oppsatte rettigheter	2 105	
Totalt forsikrede	4 733	872

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehyppigheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 4,0 millioner kroner på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 prosent i uførehyppigheten vil være en økning i premiereserven på 9,2 millioner kroner. Tilsvarende vil en permanent 10 prosent reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på 83,2 millioner kroner.

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

Ytelse med investeringsvalg	Premie-reserve	Tilleggs-avsetning	Supplerende avsetning	Premiefond
1. Inngående balanse	3 080 230	4 989	0	530 775
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	159 544	0	0	9 404
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	0	0	0	192 107
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	159 544	0	0	201 511
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	0
3.2. Overføringer til/fra selskapet			0	-71 125
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0	-71 125
4. Utgående balanse	3 239 774	4 989	0	661 161

Innskudd med investeringsvalg	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Supplerende avsetning	Innskudds- fond
1. Inngående balanse	12 160	0	0	587
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	41 966	0	0	
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	0	0	0	0
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	41 966	0	0	0
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse				
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	0
3.2. Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	736
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	0	0	0	736
4. Utgående balanse	54 126	0	0	1 323

NOTE 15 - PREMIEFOND

Bevegelser i premiefond	2017	2016	2015	2014
Premiefond 01.01.	530 775	363 489	404 524	345 704
Innbetalt til premiefond	150 367	236 646	189 405	106 547
Overført fra andre ordninger	0	5 457	812	0
Overført til andre ordninger	0	-13 373		0
Belastet premie	-223 663	-243 034	-229 076	-213 315
Fordring premie	2 172	-5 178	1 040	5 265
Tilført premieres for fratradte	0	0	0	49
Premieristorno	0	0	0	79
Garantert rente	9 404	7 106	6 493	6 264
Resultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	192 107	179 662	6 787	153 932
Til dekning av negativ renteresultat	0	0	-16 496	0
Premiefond 31.12.	661 161	530 775	363 489	404 524

Fordeling av premiefond per 31.12 per medlemsselskap	2017	2016	2015	2014
BKK AS	101 808	100 485	79 797	76 847
BKK DigiTek AS *	23 337	21 298	15 050	15 578
BKK Elsikkerhet AS	4 932	3 795	2 060	2 188
BKK Energitjenester AS	2 847	4 248	2 764	3 028
BKK EnoTEK AS	3 991	4 345	0	0
BKK Nett AS	200 901	156 155	114 330	128 171
BKK Produksjon AS	75 838	51 573	29 316	41 928
BKK Varme AS	1 898	1 975	1 198	1 279
Etrygg AS	521	199	65	104
Fjordkraft AS	29 614	22 836	13 424	19 119
Mørenett AS	40 360	31 446	20 885	18 490
SFE Kraft AS	2 552	1 435	659	827
SFE Nett AS	33 154	23 785	11 263	15 571
SFE Produksjon AS	14 339	10 356	3 297	3 704
SKL Marked AS	0	0	5 063	5 144
SKL Nett AS	0	0	8 310	8 315
Sogn og Fjordane Energi AS	10 601	5 658	4 345	6 342
Sognekraft AS	19 273	17 389	11 450	12 884
Sunnfjord Energi AS	8 631	9 061	-327	2 391
Sunnhordland Kraftlag AS	49 889	38 750	24 861	22 442
Tafjord Kraft AS	17 973	13 289	11 603	10 161
Tafjord Kraftproduksjon AS	7 683	5 332	1 725	3 918
Tafjord Kraftvarme AS	5 153	2 762	268	2 065
Tafjord Marked AS	3 664	2 524	683	2 453
Validør AS	284	156	0	19
Vestavind Energi AS	632	759	367	491
Vestavind Offshore AS	1 285	1 165	1 033	1 065
Premiefond 31.12.	661 161	530 775	363 489	404 524

* BKK DigiTek AS består av tidligere BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS og BKK Fiber AS.

Bevegelser i innskuddsfond	2017	2016
Innskuddsfond 01.01.	587	0
Innbetalt til innskuddsfond	36 367	12 623
Belastet innskudd	-30 740	-11 838
Belastet annen premie	-4 729	-1 883
Overført reserve	0	0
Fordring premie	-162	1 132
Garantert rente	0	0
Overskuddsdisponering	0	553
Innskuddsfond 31.12.	1 323	587

Fordeling innskuddsfond per medlemselskap:	2017	2016
BKK AS	188	88
BKK DigiTek AS *	122	47
BKK Elsikkerhet AS	0	6
BKK Energitjenester AS	0	17
BKK EnoTEK AS	230	39
BKK Nett AS	328	158
BKK Produksjon AS	123	157
BKK Varme AS	0	5
SFE Kraft AS	0	0
SFE Nett AS	0	0
SFE Produksjon AS	0	0
Sogn og Fjordane Energi AS	0	0
Sognekraft AS	19	68
Sunnfjord Energi AS	206	0
Tafjord Kraft AS	24	0
Tafjord Kraftproduksjon AS	17	0
Tafjord Kraftvarme AS	17	0
Tafjord Marked AS	49	0
Validør AS	0	2
Innskuddsfond 31.12.	1 323	587

* BKK DigiTek AS består av tidligere BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS og BKK Fiber AS.

NOTE 16 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNEKTER

	2017	2017	2017	2016
	Ytelse	Innskudd	Sum	Sum
Premie	201 637	34 353	235 989	232 056
Kostnadspremie	6 650	1 117	7 767	7 551
Rentegarantipremie	15 376	0	15 376	14 554
Fortjenesteelementpremie	0	0	0	2 594
Sum forfalt premie	223 663	35 469	259 132	256 755

NOTE 17 - GJENFORSIKRING

For 2017 var det inngått katastrofereassuransavtale med Arch Re. Forsikringen dekker utbetalinger ved død og uførhet forårsaket av én hendelse der to eller flere personer dør eller blir ufør. Forsikringen gjelder dersom erstatningene overstiger 7,5 mill. kroner. Øvre grense er 150 mill. kroner per skadebegivenhet. Maksimal nettoskade pr. medlem er 12 mill. kroner. Premie for 2017 var 175 tusen kroner.

NOTE 18 - OVERFØRINGER TIL ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2017	2016
Overført premiereserve til andre	0	57 048
	0	57 048

NOTE 19 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2017	2016
Alderspensjoner	78 666	75 549
AFP	23 582	17 051
Uførepensjoner	7 895	7 643
Ektefellepensjoner	21 483	20 634
Barnpensjoner	366	536
Alderspensjon utbetalt av andre	0	-375
Pensjon utbetalt av andre	0	-9
Samordning pensjoner	-3 570	-2 150
Sum pensjoner	128 422	118 879

NOTE 20 - TILFLYTTING FRA ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2017	2016
Reserve overført fra andre	6 513	31 643
Tilleggsavsetning overført fra andre	0	4 989
	6 513	36 632

NOTE 21 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2017	2016
<i>Selskapsportefølie</i>		
Honorar til forvalter	326	308
Sum	326	308

Investeringsvalgportefølie:

Honorar til forvalter	4 562	4 593
Kontingenter	213	206
Administrasjonshonorar	5 967	5 866
Styrehonorar inkl. aga	103	103
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	125	81
Honorar revisor andre tjenester utenfor revisjon inkl. mva	34	40
Betalingsformidling	57	100
Andre administrative kostnader	162	150
Sum andre kostnader	11 222	11 139

NOTE 22 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2017	2017	2017	2016
	Ytelse	Innskudd	Sum	Sum
Risikoresultat før reassuranse	-4 766	1 801	-2 965	22 006
Reassuranse premie	-125	-50	-175	-195
Reassuranse erstatninger	0	0	0	0
Reassuranseresultat	-125	-50	-175	-195
Netto risikoresultat etter reassuranse	-4 890	1 750	-3 140	21 811
Endring i erstatningsreserve	0	0	0	0
Annet	0	0	0	0
Risikoresultat	-4 890	1 750	-3 140	21 811
Renteresultat				
Netto finansinntekter				
Herav til kollektivporteføljen	288 251	3 012	291 263	260 828
Garanterte renter reserve	-86 740	-3 012	-89 752	-84 412
Garanterte renter premiefond	-9 404	0	-9 404	-7 106
Renteresultat	192 107	0	192 107	169 309
Kostnadsresultat				
Innbetalt premie	6 650	1 195	7 845	7 576
Frigjort v/utbetalinger m.v.	5 209	0	5 209	4 784
Faktiske adm.kostnader	-10 194	-1 028	-11 222	-11 139
Administrasjonsresultat	1 666	167	1 833	1 222
Samlet resultat	188 882	1 917	190 800	192 343
Premie for renterisiko	15 376	0	15 376	14 554
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	0	0	0	2 594
Netto resultat	204 258	1 917	206 176	209 491
Disponering av tekniske resultater til premiefond	-192 107	0	-192 107	-180 215
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over resultat	12 151	1 917	14 069	29 276
Teknisk resultat fra regnskap			14 069	29 276
Ikke-teknisk resultat			20 259	17 181
Resultat før skatt			34 328	46 457
Skattekostnad			6	-91
Resultat før andre resultatkomponenter			34 334	46 365
Totalt resultat			34 334	46 365
Disponert til/fra risikoutjevningfond			3 140	-10 906
Disponert til/fra egenkapital			-37 474	-35 460

NOTE 23 - SKATT**Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt**

	31.12.2017	01.01.2017
Resultat før skattekostnad	34 328	46 457
+/- Permanente forskjeller	-26 240	-12 721
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-45 145	-179 426
3% av nettop skattefrie inntakter etter fritaksmetoden	34	0
Benyttet fremførbart underskudd	0	0
= Grunnlag for årets skattekostnad	-37 023	-145 690

Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel	486 507	13 427
Fremførbart underskudd	-669 050	-632 026
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-182 543	-546 302

Pensjonskassen bokfører ikke utsatt skattefordel da de ikke kan sannsynliggjøre bruken av denne.

Grunnlag formueskatt	-45 456	138 906
Årets avsatte betalbare skatt	0	250
Korreksjon tidligere år	-6	70
Årets skattekostnad	-6	320

NOTE 24 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2017 på TNOK 186 733.

SFE Produksjon AS	82
BKK Produksjon AS	749
BKK Nett AS	1 386
Tafjord Kraftproduksjon AS	109
Sunnhordland Kraftlag AS	256
BKK AS	671
Fjordkraft AS	520
Tafjord Kraft AS	97
Sogn og Fjordane Energi AS	51
SFE Nett AS	177
Sognekraft AS	169
BKK DigiTek AS *	227
Mørenett AS	0
SFE Kraft AS	9
Tafjord Marked AS	120
BKK Energitjenester AS	57
Tafjord Kraftvarme AS	76
BKK Elsikkerhet AS	84
BKK Varme AS	30
Validør AS	22
Etrygg AS	0
Sunnfjord Energi AS	236
BKK EnoTEK AS	461
Sum	5 589

* BKK DigiTek AS består av tidligere BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS og BKK Fiber AS.

NOTE 25 - ANSATTE, YTELSE OG LÅN TIL LEDEDE PERSONER

Pensjonskassen hadde ingen ansatte i 2017.

Honorar til styremedlemmer for 2017 utgjorde TNOK 90

Styrehonorar er utbetalt til:

Catrine Gjedebo	Styremedlem	90
-----------------	-------------	----

Administrasjonshonorar til Gabler Pension Services AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen.

Daglig leder er ansatt i Gabler Pension Services AS og mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen.

Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsdeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen, ut over styrehonorar og ytelser fra tjenestepensjonsordningen som pensjonskassen administrerer.

Til styret i BKK Pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert BKK Pensjonskasses årsregnskap som viser et totalresultat på kr 34.334.000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av pensjonskassen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om pensjonskassens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonskassen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Bergen, 15. mars 2018
Deloitte AS

Bjørn Lyse Opdal
statsautorisert revisor